

Kaupunginhallitus 09.08.2021 § 248

§ 248

Valtuustokysymys kaupunkiviihtyvyyden lisäämiseksi (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Ikonen Liisa
Vallden Aila
Piironen Tiina T TYT
Vilokkinen Ruusu
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Ulla Palomäen ja 14 muun valtuutetun 17.5.2021 jättämään valtuustokysymykseen kaupunkiviihtyvyyden lisäämiseksi ja toteaa kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Ulla Palomäen ja 14 muun valtuutetun 17.5.2021 jättämässä valtuustokysymyksessä esitetään seuraavat kysymykset koskien kaupunkiviihtyvyyden kehittämistä pidemmälle:

Onko mahdollista kehittää kaupunkiviihtyvyyttä pidemmälle, esimerkiksi panostamalla rakennusten pintoihin ja kattorakenteisiin yhtenäisesti niin, että luodaan lisää idyllistä kaupunkikeskustaympäristöä, johon voisi ottaa esimerkkejä, vaikka Kartanonkoskesta Vantaalta tai Kaukalahdesta? Voisiko harjakattorakentamista, sisältäen mahdollisesti uusvanhaa rakennustyyliä, soveltaa yhtenäisesti esimerkiksi Kalajärven ja Viiskorven keskusta-alueille? Entä voisiko Keran alueesta tehdä pääosin harjakattorakentamisen kohteen?

Vastaus valtuustokysymykseen

Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on mahdollistaa viihtyisän, terveellisen ja turvallisen ympäristön rakentuminen. Jo yleiskaavoja suunniteltaessa otetaan huomioon kaupunkiympäristön luonne, laatu ja alueen identiteetti. Espoon viiden keskuksen omaleimaisuudet ja niiden säilyttäminen ovat selkeitä yleiskaavataso tavoitteita.

Jos paikallisidentiteettiä sitä erityisesti edellyttää, yleiskaavatasolla tunnustetaan aluetason rakentamistavan merkitys. Esimerkiksi Olarin alueidentiteetille rakentamistapa on varsin keskeinen. Alueen luonne muodostuu myös rakennetun ympäristön ja luonto-virkistysympäristön suhteesta.

Asemakaavoituksessa kaupunkikuvalliset tavoitteet ovat yleiskaavatasoa konkreettisempia. Tämä tarkoittaa erilaisissa ympäristöissä hyvinkin erilaisia suunnitteluratkaisuja. Alueille tavoitellaan usein omaleimaisuutta ja samalla tiettyä yhtenäisyyttä. Tällaisiin seikkoihin vaikuttavat muiden muassa rakennusten ulkomuoto, materiaalit ja värit. Viihtyisän ympäristön muodostumiseen vaikuttavat lisäksi julkisivujen aukotus eli ikkunoiden koko ja sijoitus sekä jalankulkijan tason suunnitteluratkaisut kuten rakennusten sisäänkäyntien luonne.

Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutumista ohjataan asemakaavalla, jossa voidaan antaa hyvinkin yksityiskohtaisia määräyksiä rakentamiseen. Toisaalta pidetään tärkeänä, että rakennussuunnitteluun jää riittävästi väljyyttä. Rakennussuunnitteluvaiheessa arkkitehtuuri, kaupunkikuvalliset tekijät sekä lähiympäristö suunnitellaan yksityiskohtia myöden.

Idylliselle ympäristölle ei voida määritellä yhtä oikeaa muotoa, vaan kyse on kokemuksellisesta tiedosta. Ihmiset kokevat ympäristöään eri tavoin. Myös rakennukset koetaan hyvin eri tavoin. Ympäristön viihtyisyyden kannalta myös alueen luonnonolosuhteet ovat merkityksellisiä ja parhaimmillaan terveyttä edistäviä kaupunkirakenteen kulmakiviä. Koettuun viihtyisyyteen vaikuttavat lisäksi alueen äänimaisema ja liikkumisen ratkaisut.

Kaavaprosessin aikana asukkailla on mahdollisuus antaa palautetta suunnitelmista ja samalla tuoda esiin omaa kokemuksellista tietoaan alueen viihtyisyyteen vaikuttavista tekijöistä. Asukkaiden kokemuksellista tietoa on kerätty myös koko Espoota koskevissa asukaskyselyissä, kuten viime vuonna toteutetussa Mun Espoo kartalla -kyselyssä. Kerätty asukastieto on tärkeä osa suunnitteluun tarvittavaa tietopohjaa ja sitä hyödynnetään alueen suunnitelmia laadittaessa. Kaupunkisuunnittelussa on myös käynnissä viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämisprojekteja, joilla pyritään edelleen edistämään asukkaiden osallisuutta.

Espoossa keskustaympäristöjen kehittämisen tueksi on useimmiten laadittu pidemmän aikavälin visioita, laaja-alaisia kaupunkiympäristöselvityksiä ja inventointeja. Vaikutuksiltaan merkittävistä tai esimerkiksi tiiviiseen kaupunkirakenteeseen laadittavista asemakaavoista ja kaavamutoksista tehdään korttelisuunnitelmat. Korttelisuunnitelmassa hahmotellaan muodostuva kaupunkikuva. Niissä otetaan kantaa rakennusten ulkomuotoon, kattomuotoihin, julkisivumateriaaleihin, väreihin jne. sekä rakennusten toiminnallisuuteen. Tarkoituksenmukaisilta osin korttelisuunnitelman sisältöä kirjoitetaan myös kaavamääräyksiin, jolloin sen ohjausvaikutus kasvaa.

Asemakaavoituksen aikana arvioidaan myös suunnitelmien vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, terveyteen, turvallisuuteen, esteettömyyteen, eri väestöryhmien toimintamahdollisuuksiin lähiympäristössä, sosiaaliin oloihin ja kulttuuriin. Lisäksi arvioidaan kaavan vaikutuksia kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Ympäristöön aiheutuvia haittoja pyritään aina

minimoimaan. Suunnitelmia muokataan myös saadun palautteen perusteella.

Espoossa kaupunkisuunnittelulla pyritään aina kaupunkikuvallisesti korkeatasoisen ja laadukkaan ympäristön rakentamiseen. Tietyn kattomuodon edellyttäminen asemakaavoissa vaatii sitä tukevaa, arkkitehtonista kokonaisuutta koko suunnittelu- ja toteutusprosessin ajan. Näin on Vantaan Kartanonkoskellakin toimittu. Kaukalahden kehittämisen pitkäaikaisena teemana on ollut kylämäisyys. Tavoite on monin paikoin saavutettu. Samantyyppisten kaupunkikuvallisten elementtien käyttämistä muissa kohteissa voidaan tapauskohtaisesti harkita.

Valtuustokysymyksessä esitettiin kysymys, voisiko uusvanhaa rakennustyyliä soveltaa yhtenäisesti esimerkiksi Kalajärven ja Viiskorven keskusta-alueilla ja harjakattojen rakentamista Keran alueella.

Viiskorven ja Kalajärven keskusta-alueet

Pohjois-Espoon alueella isommista uudisrakentamispainotteisista kokonaisuuksista (Viiskorven lisäksi esimerkiksi Pellaksenmäki, Kalajärvi II, Nepperinportti, Bodominkartano) on aiemman asemakaavoituksen yhteydessä laadittu ohjaavat korttelisuunnitelmat. Tuolloisissa pientalopainotteisissa kokonaisuuksissa harjakattoisuus ja esimerkiksi värityksen yhtenäisyys oli usein perusteltua. Erityisesti kulttuurimaisema-alueisiin liittyvillä alueilla rakennustyyppinä ja niiden ilmettä on arvioitu osana maisemaa ja nykyistä rakennuskantaa. Vastaavilla alueilla korttelisuunnitelmien laatiminen on jatkossakin perusteltua.

Rakennustekniikka, rakennustyyppit, pohjaratkaisut ja julkisivut muodostavat toisiinsa kytkeytyvän kokonaisuuden. Esimerkiksi harjakatto voi parhaimmillaan kaupunkikuvan lisäksi rikastuttaa myös asuntotyyppinä, mutta pelkkänä päälle liimattuna aiheena lisätä rakennusten massiivisuutta ja varjostusvaikutusta. Kattomuodot tulee myös sovittaa muiden alueen laatutavoitteiden kuten aurinkoenergian tuotannon, viherkattojen tai asukkaiden yhteiskäyttötoimintojen kanssa.

Nykyisen rakennustekniikan ja suppeassa mielessä uusvanhojen yksityiskohtien yhdistäminen ei aina johda arvostettuun tai kestävään tulokseen. Visuaalisen ilmeen lisäksi vanhojen alueiden viehättykseen vaikuttavat myös esimerkiksi yhteisöllisyys, sijainti, täyteen mittaansa kasvanut kasvillisuus, laadukkaat materiaalit, toimintojen monipuolisuus, mittakaava, käveltävyys ja historiallinen kerroksellisuus.

Viiskorven alueen kaavoitus edelleen on kesken. Alueen suunnittelua tullaan jatkamaan, kun yleiskaavatilanne etenee. Kun alueiden suunnittelu jatkuu, erilaisia alueen viihtyisyyteen ja kaupunkikuvallisiin seikkoihin liittyviä tavoitteita tullaan arvioimaan uudelleen yhteistyössä alueen maanomistajien kanssa. Rakentamisen ja kaupunkikuvan korkea laatu ovat jatkossakin tärkeitä tavoitteita. Sama koskee Kalajärven keskusta-alueiden jatkosuunnittelua.

Kera

Keran alueen suunnittelun pohjaksi on laadittu Keran osayleiskaava ja sen pohjalta keskeiselle alueelle Keran asemakaavarunko asemakaavoituksen pohjaksi. Kaupunkisuunnittelulautakunta (ksl) merkitsi kaavarunko tiedoksi kokouksessaan 9.5.2017 sekä määrittä Keran tavoitteet. Tavoitteissaan ksl määrittä Keran teollisuusalueen muuttamisen kaupunkimaiseksi ja kerrostalovaltaiseksi paikalliskeskukseksi kouluineen ja puistoineen. Kaupunkikuvallisia tavoitteina on ollut kortteleiden

massoittelun umpikorttelimaisuus kuitenkin siten, että kortteleista on luontevat yhteydet puistoihin tai kaupunkiaukioihin, jotka luovat alueelle omaleimaista ympäristöä.

Espoo-tarinan mukaan uusia paikalliskeskuksia ovat Finnoo, Hista ja ekologinen Kera kaupunkiradan varrella. Tarinassa valtuustokauden 2017–2021 toimenpiteinä ovat mm. tiiviin rakentamisen edistäminen raideyhteyksien varrella ja kaupunkiratapäätöksen edistäminen. Korkeaa rakentamista lisätään hyvien liikenneyhteyksien varrella ja niillä asemanseuduilla, joihin se perustelluista syistä sopii. Keraa kehitetään kaupunkimaiseksi, uudeksi asuin- ja keskusta-alueeksi, joka tukeutuu joukkoliikenteeseen. Keskusta on tiivis ja selkeästi hahmottuva.

Keran alueella kaavoituksessa on noudatettu edellä mainittuja päätöksiä muodostaa omaleimainen, uusi asuinalue, jossa palvelut ovat esteettömästi ja turvallisesti saavutettavissa radan molemmin puolin. Kaavarunkotyössä määriteltiin alueen asuin- ja työpaikkarakentamisen sijainnit yleiskaavaan nojautuen.

Keran asumisympäristön viihtyvyyteen on panostettu jo kaavoitusvaiheessa. Rakennusten ulkoilmeen lisäksi kaavassa on kiinnitetty huomiota alueen yleiseen viihtyvyyteen: Alueen halki kulkee autoton puistovyöhyke. Kaupunkirakenteen rungon muodostavat puistot ja jalankulkuympäristö. Asuinpihojen vehreyden takaamiseksi on kehitetty viherkerroin-työkalu.

Alueella on sekä asuinkerrostaloja että julkisia rakennuksia. Alueen arkkitehtuuria ohjataan kaavalla niin kattomuotojen kuin julkisivujen osalta. Korttelialueille on laadittu kortteli- ja lähiympäristösuunnitelmat ja kaava-alueelle on laadittu Keran taideohjelma.

Päätöshistoria